

Werken met passie

‘Met één hand kon ik nog net mijn camera boven water houden.’

Elke medewerker van De Vlinderstichting heeft de vraag weleens gehad. “Wat is dat dan, De Vlinderstichting?” Een vraag die in de basis makkelijk te beantwoorden is. Wij zetten ons in voor het behoud en herstel van vlinders en libellen in Nederland en Europa. Maar dit antwoord is natuurlijk wel wat vaag en abstract. “Wat doe jij dan precies?” is dan ook een vraag die logischerwijs snel volgt. Met veertig mensen in dienst die zich week in week uit met hart en ziel inzetten voor vlinders en libellen, verschilt het antwoord per persoon. Laten we eens een kijkje in het werkveld van de veldwerkers nemen.

Er zijn bij De Vlinderstichting vijf veldwerkers in dienst. Daarnaast zijn er nog een aantal tijdelijke medewerkers die wisselend per seizoen ondersteunen met diverse taken. Denk aan het verzamelen van bodemonsters, het doen van SNL-monitoring en andere werkzaamheden die buiten in het veld plaatsvinden. Annika Vermaat is een van de veldwerkers en neemt ons mee in haar eerste jaar bij De Vlinderstichting.

Al jaren ben ik gefascineerd door insecten en dan met name vlinders, libellen en hommels. Het is dan ook lang mijn droom geweest om te werken bij De Vlinderstichting. En in het voorjaar van 2024 was het dan eindelijk zover, ik mocht aan de slag als veldwerker. Op mijn allereerste veldwerkdag ging ik samen met collega Gerdien naar de Weerribben om hier de donkere waterjuffer en noordse winterjuffer te monitoren. Dat was meteen al een heel bijzondere dag waarbij ik niet kon geloven dat dit nu mijn baan is.

Eitjes en rupsen

Een verrassend groot deel van mijn veldwerk bij De Vlinderstichting heb ik mij niet beziggehouden met vlinders, maar met eitjes en rupsen. Voor een project op De Hoge Veluwe hebben mijn collega's en ik gezocht naar rupsen van heivlinders en eitjes van kommavlinders. Dit is zeker niet makkelijk en je hebt er echt oog voor detail voor nodig. Dit zijn soorten waarbij het makkelijker is om te zoeken naar de vlinders, dan naar de eitjes of rupsen. Een soort waarvoor dat niet opgaat is de grote vuurvliinder. Deze zeldzame soort, die alleen nog voorkomt in de Weerribben en in de Rottige Meente, is lastig als vlinder te vinden. Daarom wordt deze soort gemoni-

tord door in juli de eitjes en kleine rupsjes te tellen, en in mei, het jaar erop, de grote rupsen. De grote vuurvliinder is mijn favoriete vlinder, enerzijds omdat hij erg mooi is, en anderzijds omdat de ondersoort *batava* alleen in Nederland voorkomt. Bijdragen aan de monitoring van deze soort is dan ook echt een droom die uitkomt. Een deel van de monitoring van de grote vuurvliinder wordt vaak gedaan door meerdere collega's. Mijn collega Henk houdt zich al jaren bezig met de grote vuurvliinder en van hem heb ik ontzettend veel geleerd! Verder heb ik heel gezellige dagen in het veld meegemaakt samen met collega's Lonneke en Wouter.

Tekst:
Annika Vermaat
De Vlinderstichting

De grote vuurvliinder: eitjes, imago en rups.

Annika Vermaat

Annika Vermaat

Verrassingen en nat pak

Een ander onderdeel van veldwerk bij De Vlinderstichting is de SNL-monitoring. SNL staat voor Subsiestelsel Natuur en Landschap, een subsidiestelsel voor natuurbeheer. Om deze subsidie te kunnen ontvangen, laten terreineigenaren eenmaal in de zes jaar hun natuurgebieden vlakdekkend monitoren voor de soortgroepen flora, broedvogels, dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Jaarlijks voeren veldwerkers van De Vlinderstichting de monitoring van die laatste drie soortgroepen uit in een aantal gebieden. Dagvlinders en libellen worden gemonitord op zicht en sprinkhanen op geluid. Hiervoor is dus een brede soortenkennis nodig van deze soortgroepen.

Het zijn vaak lange dagen waarbij het geen uitzondering is als je 20 kilometer of meer loopt op een dag. En dan niet via fijne wandelpaden, maar regelmatig door zeer moeilijk begaanbaar terrein, zoals moerassige gebieden of vegetatie dat tot aan je oksels komt. Het leuke aan deze monitoring is dat je in veel verschillende gebieden komt en van alles tegen kan komen. Helaas was 2024 een erg slecht insectenjaar en vielen de aantallen vaak tegen. Des te leuker is het dan als je onverwacht een kleine ijsvogelvlinder of beekrombout tegenkomt. Of opeens in een veld staat vol met bruin zandoogjes, icarusblauwtjes en hooibeestjes.

Ook zijn het vaak avontuurlijke dagen. Ik hoor verhalen van collega's die bijvoorbeeld opeens in de sloot stonden, omdat ze deze sloot compleet over het hoofd hadden gezien door de hoge planten. Ook zelf heb ik het niet altijd droog gehouden. De hoge waterstand in 2024 zal je niet zijn ontgaan en daarom waren verschillende terreinen overstroomd. Zo stond

Bruin zandoogje.

ik opeens op een weide die compleet was overstroomd, waarbij ik kon kiezen tussen kilometers teruglopen of er toch maar doorheen gaan. Ik koos voor dat laatste. Het water kwam net tot aan de rand van mijn kaplaarzen, dus dat viel nog wel mee. Maar het was ook erg modderig. En toen ik even stopte om een voorbijvliegende weidebeekjuffer te noteren, zoog mijn laars zich vast in de modder. Dus toen ik een stap vooruit wilde zetten, lukte dat niet meer en verloor ik mijn evenwicht. Met één hand kon ik nog net mijn camera boven water houden. Gelukkig was het een warme dag, dus een beetje verkoeling was zeker welkom. En door de warmte waren mijn kleren zo weer droog.

Inzetten voor zeldzame soorten

Het veldwerk brengt mij niet alleen op mooie plekken, ik kan mij ook inzetten voor zeldzame soorten. Bijvoorbeeld de mierenblauwtjes: een aantal vlindersoorten die een bijzondere relatie hebben met mieren. Het gaat in Nederland om het pimperlblauwtje, donker pimperlblauwtje en gentiaanblauwtje. Hun complexe levenscyclus vind ik fascinerend, waardoor het alleen maar geweldig is om mij bezig te mogen houden met deze soorten. Helaas is in 2024

Annika tijdens veldwerk.

Pimpernelblauwtje.

geen enkel donker pimperlblauwtje meer waargenomen in Nederland, ondanks dat hier vele uren naar gezocht is. Maar in Duitsland loopt een groot onderzoek naar deze soort waarbij ik ook enkele dagen heb mogen meehelpen. Het is echt fantastisch om deze soort daar in hoge aantallen aan te treffen! In Nederland komen het gentiaanblauwtje en pimperlblauwtje gelukkig nog wel voor. Voor deze soorten lopen verschillende onderzoeken, onder andere naar de mieren, waarvoor een klein aantal mieren wordt gevangen om later op naam te brengen. En beide vlindersoorten worden natuurlijk ook gemonitord. De monitoring van het pimperlblauwtje wordt gedaan door een vaste groep vrijwilligers, maar ook wordt een deel normaal gesproken gedaan door mijn collega Irma, die zich al sinds 1988 bezighoudt met deze soort. Maar het afgelopen jaar was Irma erg druk met het onderzoek in Duitsland, en je kan nu eenmaal niet op twee plekken tegelijk zijn, dus mocht ik de monitoring ook een aantal keer doen. Ook van mijn

collega Irma heb ik ontzettend veel geleerd en zij is voor mij een inspiratiebron door zich al vele jaren in te zetten voor een zeldzame soort.

Na het veldseizoen

De piek van het veldwerk ligt in het voorjaar en de zomer. In de wandelgangen wordt deze periode dan ook het veldseizoen genoemd. In deze tijd zien collega's mij en de andere veldwerkers niet veel. Gelukkig levert het veldwerk ook genoeg werk op om later uit te werken en zit ik in de winter niet stil. Er is natuurlijk veel minder veldwerk te doen, op een keertje eitjes zoeken van de sleedoornpage na. Maar er zijn genoeg andere dingen te doen, zoals het determineren van mieren voor onderzoek met betrekking tot het pimperlblauwtje en gentiaanblauwtje. Verder heb ik me beziggehouden met het analyseren van data en het schrijven van rapporten. Kortom, in elk seizoen is er genoeg te doen voor een veldwerker bij De Vlinderstichting! ●